

DRÁTOVANÉ ŠPERKY II

KARLA HÁTLEOVÁ

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Drátované šperky II

Karla Hátleová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 3613. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Minářová
Sazba a grafická úprava Marcela Drobná
Fotografie na obálce Ondřej Soukup
Fotografie v knize Běla Lukášová, Karla Hátleová
Návrh grafické úpravy a obálky Zuzana Brečanová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2009
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2009
Cover Design © Zuzana Brečanová, a.s., 2009

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-2649-6
ISBN 978-80-247-6931-8
© Grada Publishing, a.s. 2011

obsah

 úvod	7	 drátování prstenů	52
 materiál	8	 drátování náramků	56
 pomůcky	12	 inspirace	60
 základní tvary	14	 náhrdelníky	60
základní kroužky	19	 náramky	70
ketlovací očko bez zalomení	20	 náušnice	80
ketlovací očko se zalomením	21	 prsteny	86
ketlovací očko se zalomením nad korálkem	22	 spojované šperky	96
osmička	23	 drátované nápady	102
osmička s korálkem	24	 pár slov závěrem	112
tyčinka	25		
tyčinka zdobená korálky nebo obtáčením	26		
spirála jednoduchá	28		
spirála dvojitá	30		
čtyřlístek	31		
spirála hranatá	32		
pružinka	34		
jednoduché vsazení korálku	35		
ozdobné vsazení korálku	36		
kytička se vsazeným korálkem	38		
 zdobení šperku korálky	34		
 zavěšení a zapínání	38		
 odrátování kamenů	46		

úvod

Motto: „Dej muži drát a on s ním něco opraví, dej však drát ženě a ona si z něho vytvoří šperk.“

Od pradávna měli lidé tendenci obklopotvat se krásnými věcmi a zdobit se šperky. A od pradávna také platilo, že žena a šperk patří neodmyslitelně k sobě. Mnohé archeologické nálezy toto tvrzení dokazují. Zajímavé je, že se touha po zdobení různými šperky objevovala na všech obydlených kontinentech nezávisle na sobě. Archeologové našli v Alžírsku a v Izraeli šperky staré 135 tisíc let. To znamená, že se lidé rádi zdobili už o 50 tisíc let dříve, než si vědci doposud mysleli. Zpočátku šperk sloužil nejen jako ozdoba, ale také jako ukázka majetku a tím i moci. Touha po kráse však nikdy nebyla výsadou pouze bohatých. Volba materiálů k výrobě šperků byla vždy velmi rozmanitá. Šperkem se stávaly kameny, zvířecí zuby, ptačí peří, atd. Z pozdějších dob, kdy se k výrobě šperků začalo používat kovů, se nalézají předměty nejen stříbrné a zlaté, ale i vyrobené například z levného bronzu.

Do dnešní doby zůstala funkce šperku téměř nezměněna. Ačkoli pro některé vrstvy obyvatel je šperk stále ukázkou majetku a moci, pro většinu z nás je především krásným doplňkem. Obchody nabízí mnoho možností zakoupení hotových náramků, náušnic či náhrdelníků různých barev i materiálů. Zdálo by se, že naši touhu po zdobení můžeme tedy jednoduše a rychle uspokojit nákupem této bižuterie. V některých z nás se ale možná ozývá ještě jedna pradávna touha. Touha krásu vlastnoručně tvořit. Touha darovat spolu se šperkem i kus vlastní práce a trpělivosti. Nebo touha ozdobit se vlastním výtvořem a předvést tak ostatním, ne své bohatství

a moc, ale vlastní vkus a šikovnost. Naštěstí se tato touha ozývá v mnoha z nás a tak se na našem trhu dají koupit nejen hotové šperky, ale i samostatné korálky, kamínky, lanka i drátky a samozřejmě i všemožné pomůcky k výrobě bižuterie.

Dalo by se říct, že v cestě k výrobě prvních šperků už tedy nic nestojí. Není však nutné začínat stylem „pokus – chyba“. Naštěstí je dnes možné čerpat i ze zkušeností mnohých, kdo jsou o krok před námi a kdo se svými dovednostmi netají. Pokud vás zaujaly ze všech šperků nejvíce šperky drátované, mohou vám s prvními krůčky pomoci právě následující stránky. Způsobů, jak z obyčejného drátu vyrobít originální šperk, je mnoho. Tato kniha určitě není kodexem jediného správného stylu drátování. Má jen snahu napomoci vám zvládnout úplné základy a přinést vám do začátků trochu inspirace.

S pomocí této knihy se můžete pomalu učit postupy výroby jednotlivých komponentů šperků díky mnoha fotografiím a nákresům. Jak budete vyrobené části dále skládat do konečné podoby šperku, jsem mohla nechat pouze na vaší fantazii. Protože ale vím, že začátky jsou pro každého těžké, nabízím vám i podrobné postupy výroby konkrétních náhrdelníků, náušnic i prstenů.

Věřím, že si drátování šperků oblíbíte. Dostupnost materiálu, jeho finanční nenáročnost, nekonečné možnosti využití fantazie při výrobě tvarů a volbě barev, možnost kombinace s tolika možnými materiály, to všechno jsou důvody, proč je snadné se do tohoto tvoření zamilovat. Do začátku vám popřeji hlavně radost z drátování, protože s ní se vše lépe daří!

Karla Hátleová – kajjka

materiál

Dráty

Velká část šperků, které najdete v této knize, je vyrobena z měděných lakovaných drátů. Měď je totiž velmi dobře tvárná a měděné dráty jsou snadno dostupným materiálem. Na našem trhu lze tyto dráty koupit v mnoha průměrech a tím vám tento materiál nabízí různé možnosti použití. Ve specializovaných prodejnách můžete zakoupit nejen měděné dráty v původní barvě mědi, ale i lakované různými barevnými odstíny. K sehnání jsou i dráty postříbřené, pozlacené, dráty z chirurgické oceli (zubařské dráty) a dokonce i dráty opravdu stříbrné. V následujících odstavcích vám nabízím veškeré postřehy a zkušenosti, které s rozdílnými materiály mám a ponechávám na vaší volbě, kterému z materiálů dáte nakonec přednost. Výhody i jisté nevýhody najdete u každého z nich podrobně popsány.

Měděné lakované dráty

Výhodou tohoto materiálu je jeho snadná dostupnost a nízká cena. Lakované měděné dráty můžete lehce získat například z elektrických cívek. Specializované prodejny však nabízejí velký výběr barev a průměrů lakovaných měděných drátů. Na většinu šperků jsou vhodné průměry 0,32–1,00 mm. Silnější dráty se používají zpravidla na kostry šperků, slabší pak na výplety a ozdobné omotávání. Velkou výhodou je především jejich poddajnost, nevýhodou pak je to, že jsou náchylné k odírání laku a proto je potřeba s nimi pracovat s citem. Šperky vyrobené z tohoto materiálu mají menší pevnost a proto je potřeba dávat pozor na nechtěné zachycení šperku například za oblečení, kterým by se mohl šperk zdeformovat.

Chirurgická ocel – zubařský drát

Tyto dráty byly ještě nedávno k dostání pouze ve zdravotnických prodejnách. Nyní už je dostanete i v obchodech specializujících se na prodej materiálů k výrobě bižuterie. Při nákupu těchto drátů je potřeba dávat pozor hlavně na pevnost. Z nejpevnějších typů drátů je možné udělat snad jen obruče na krk. Měkčí zubařské dráty lze tvarovat lépe. Na výrobu většiny šperků, je však i nejměkčí zubařský drát příliš pevný.

Pokud chcete na šperky použít nelakované měděné dráty, které můžete získat z elektrikářských kabelů, musíte počítat s tím, že šperky mohou po čase měnit barvu v důsledku oxidace. Nelakované dráty také mohou vadit lidem s citlivější pokožkou a proto nejsou k výrobě šperků právě vhodné.

Postříbřené a pozlacené dráty

Nespornou výhodou tohoto materiálu je právě jeho povrchová úprava. Šperky z těchto drátů mohou zpravidla nosit i lidé a citlivější pokožkou. Zlacené a stříbřené šperky lze také jistě lépe kombinovat s většinou ostatních šperků. Tyto výhody jsou vyváženy možností zakoupit tento materiál pouze v některých specializovaných prodejnách, vyšší cenou a také tím, že je k dostání pouze v několika málo průměrech. Práce s těmito dráty je o něco složitější, než s měděnými lakovanými dráty a to hlavně proto, že postříbřené a pozlacené dráty jsou pevnější. V konečném důsledku je však jejich větší pevnost spíše výhodou. Posledním postřehem je fakt, že postříbřené dráty časem mohou měnit barvu, tak jako to dělá u citlivějších lidí i pravý stříbrný šperk. S touto skutečností musíte vždy předem počítat.

Zlaté a stříbrné dráty

Pokud vás láká vyrobit si opravdu hodnotný šperk z drahého kovu, můžete si toto přání splnit. Koupit stříbrné a zlaté dráty není tak jednoduché, jako koupě ostatních materiálů. Ale není to nemožné. Je však potřeba hledat tyto materiály u velmi specializovaných prodejců. Síla drátů je odstupňována po 0,1 mm a tím je zaručena velká variabilita pro výrobu šperků. Šperky vyrobené z těchto materiálů jsou opravdovými skvosty. Nevýhodou však stále zůstává komplikovaný nákup těchto drátů a také pochopitelně i jejich vyšší cena.

materiál

Korálky

Nepostradatelným materiálem k výrobě šperků jsou bez pochyby korálky. Díky nim dáte šperkům barevnost, třpyt a jistou osobitost. Při výběru korálků máte téměř neomezené možnosti. Na našem trhu jsou běžně k dostání korálky skleněné, plastové, dřevěné, perleťové, textilní a mnohé další. Také možnosti výběru tvarů korálků vás jistě nezklamou. Od klasických kulatých korálků můžete dojít až ke korálkům ve tvaru lístečků, srdíček, kostiček, atd.

O tom, že korálky jsou nabízeny v neomezené škále barev, snad nemá cenu se zmiňovat. Napíši tedy raději s čím je potřeba počítat při výběru korálků pro váš šperk. Uvědomte si předem sílu drátů s nimiž budete pracovat a podle toho vybírejte korálky, které bude možné na vámi vybrané průměry drátů navlékat. Mnohé korálky mají velmi úzký průvlek a tak je nelze použít při práci s většími průměry drátů. Dále počítejte s tím, že čiré skleněné korálky bývají průhledné a proto je skrz ně vidět drát na kterém jsou navlečeny.

Další materiály

Pro výrobu originálních šperků můžete použít i řadu dalších doplňkových materiálů, jako jsou například různé kameny, přírodní, stužky, kůže, atd.

Pokud chcete použít k výrobě kameny, můžete použít nejen různé hezké oblázky vlastnoručně nasbírané v přírodě, ale i polodrahokamy, které se prodávají v některých obchodech. Polodrahokamy jako jsou například ametysty, opály, jaspisy, růženíny, hematity a mnoho dalších, jsou k dostání i jako kamenné vrtané zlomky, které lze nejen oplétat, ale i navlékat přímo na dráty. Další materiály, které se dají využít při

výrobě šperku jsou například stužky různých barev, barevné kůže, barvená peříčka a mnoho dalších materiálů. Drátování šperků je založeno především na vaší fantazii a proto i použité doplňkové materiály mohou být opravdu originální.

pomůcky

Kleště

Abyste dokázali vyrobit všechny šperky z této knihy, potřebujete několik druhů kleští.

1. Kleště s kónickými kulatými čelistmi

(tzv. kleště jehlové)

Tyto kleště jsou nazývané jako kleště ketlovací a tak je označují i v této knize. S těmito kleštěmi se pracuje velmi často. Používají se na vytvoření oček, pružinek i dalších komponentů popsaných v další části knihy. Čelisti kleští jsou kónické. Velikost oček, které na kleštích tvoříte, se proto mění podle toho, ve kterém místě čelistí očka stáčíte. Časem se naučíte odhadnout velikost oček i potřebnou délku drátu pro různě velká očka. Pokud se vám to zpočátku nebude dokonale dařit, nevzdávejte to. I největší mistři začínali od nuly.

2. Kleště štípací boční

Štípací kleště boční jsou vhodnější než štípací kleště čelní hlavně z důvodu lepší manipulace s nimi. Některé komponenty v knize popsané lze vyrobit pouze pomocí bočních štípacích kleští.

3. Kleště kombinované rádiové

Kombinované kleště se využívají při každém kroku výroby šperku, kdy je potřeba udržet komponent v kleštích opravdu pevně. Rizikem necitlivého zacházení s těmito kleštěmi při výrobě šperku může být odření drátu a to zejména tehdy pracujete-li s lakovanými dráty. V knize je budu nazývat „kleště se zoubky“.

4. Kleště ploché

Kleště ploché se používají všude tam, kde je potřeba stisknout dráty tak, aby nedošlo k jejich odření. Někdy je ale složité udržet v nich drát opravdu pevně.

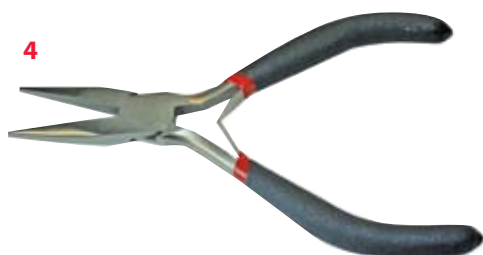
1

2

3

4

V obchodech je k dostání mnoho druhů různých kleští. Možná si najdete k výrobě šperků i další, kterými se vám bude dobře pracovat. Na šperky z této knihy vám výše popsané kleště budou určitě stačit.

Všechny druhy kleští se vyrábí v několika velikostech. Na výrobu šperků potřebujete kleště maličké. Většinou se celková délka vhodných kleští pohybuje okolo 13 cm.

Tipy a rady

V prodejnách, které se zaměřují na potřeby k výrobě bižuterie, jsou nabízeny i další speciální pomůcky. Tyto pomůcky vám práci jistě usnadní, ale pro úplné začátky není nutné si je pořizovat. Mnohé z nich dokážete nahradit běžně dostupnými věcmi z vašeho okolí. Pokud potřebujete například obrousit hrany uštipnutého drátu, báječnou pomůckou je běžný brusný kámen.

Mnohdy potřebujete protáhnout další drát místy šperku, kde jsou jiné dráty příliš blízko u sebe a na protažení dalšího drátu není místo. Často se do takového místa kleštěmi již nedostanete. V tomto případě pomůže obyčejný spínací špendlík, kterým si dráty od sebe oddálíte.

Před drátováním prvního šperku si pořídte fleeciovou podložku cca 30×40 cm velikou. Drátováním nad takovou podložkou si ušetříte práci s hledáním zakutálených drátků a korálků.

Ostatní pomůcky

K výrobě některých šperků je potřeba použít i všelijaké speciální pomůcky. Jednou takovou je například trn na výrobu prstenů. Pro začátek si sice můžete pomoci i běžně dostupnými věcmi, jako jsou například různé silné tyčky, tužky a propisky, injekční stříkačky, nebo i malé lahvičky, které vám poslouží jako pomůcka pro výrobu kroužků a kruhů různých velikostí. Pokud se ale chcete zbavit hledání předmětů se správným průměrem, opravdu doporučuji pořídit si speciální trn na prsteny.

základní tvary

Dříve než se pustíte do výroby svého prvního drátovaného šperku, potřebujete se naučit alespoň některé základní tvary, ze kterých se šperky mohou skládat. Všechny popisy jsou napsány a hlavně nafoceny z pozice praváka. Leváci mi doufám odpustí a budou zkrátka drátovat opačně.

Na tomto místě vkládám malou omluvu za strohý a méně osobní styl, jakým jsou popisy napsány... inu popisy! Takže místo pouhého zvolání: „koukejte mi pod ruce“, které by vás provázelo mými kurzy, vás v následující části knihy čeká otáčení drátů o 270° a tak podobně. Snad vám ale tyhle odborné formulace co nejvíc pomohou ke správnému vytvoření všech komponentů.

Pokud je v textu uveden jako použitý materiál „silný drát“, jedná se o drát o síle 0,7 – 1,0 mm.

Pokud je v textu uveden jako použitý materiál „slabý drát“, jedná se o drát o síle 0,32 – 0,45 mm.

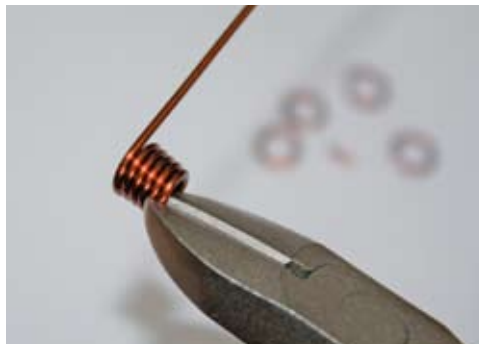
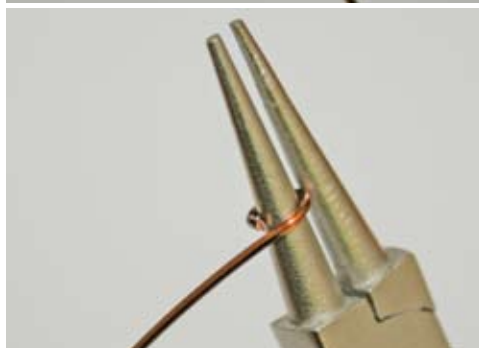
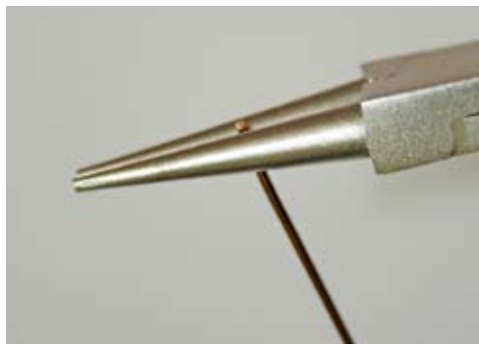
! *Dříve než začnete s drátem pracovat, je mnohdy potřeba drát narovnat. Na vrchní čelist ZAVŘENÝCH kleští položte drát a pevně ho přitiskněte palcem. Protáhněte drát mezi kleštěmi a palcem. Pozor, aby na konci drátu nebyl háček, o který byste si mohli palec poranit.*

Základní kroužky

Kroužky slouží především ke spojování jednotlivých částí šperku. Používají se také jako jedna z částí zapínání. Zajímavým spojováním kroužků však můžete vytvořit i originální kroužkový šperk. Při tvorbě šperku potřebujete většinou na jednu více než jeden kroužek. Aby byly všechny stejně velké, dělají se všechny najednou.

+

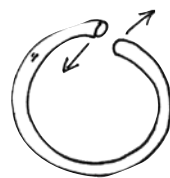
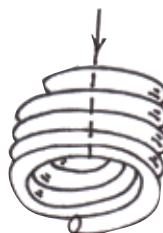
použitý materiál

• silný drát

1. Uchopte drát ketlovacími kleštěmi na jeho konci. Čelisti kleští jsou při práci svisle.
2. Nyní otočte kleštěmi proti směru hodinových ručiček tak, aby se drát začal natáčet na jednu jeho čelist.
3. Stisk kleští vždy po otočení povolte, ale nevyndávejte ze vzniklého oka. Otočte kleštěmi zpět do původní polohy, ve které drát znovu stiskněte a opět otočte kleštěmi proti směru hodinových ručiček.
4. Postup stále opakujte. Důležité je, abyste navíjeli drát stále ve stejném místě kleští a otočky vám přibývaly směrem k širšímu konci kleští. Tím se vám na kleštích tvoří jakási „pružinka“.
5. Z této „pružinky“ oddělujte štípacími kleštěmi jednotlivé kroužky.

Štípání kroužků z pružinky.

Hotový kroužek vždy otevírejte rozevřením směrem do stran, tím se nebude deformovat.

základní tvary

Ketlovací očko bez zalomení

Ketlovací očko bez zalomení se může používat k zakončení některých dílů šperku. Také je jedním z kroků v postupech výroby dalších komponentů.

použitý materiál

- silný drát

1. Uchopte drát ketlovacími kleštěmi na jeho konci. Čelisti kleští jsou vodorovně.
2. Na čelist kleští, která je blíže k vám, přiložte palec volné ruky jako pomůcku.
3. Otočte kleštěmi směrem od sebe o 270° až se konec drátu, uchycený do kleští, dotkne vašeho pomocného palce. Takto jste vytvořili ketlovací očko bez zalomení.

Ketlovací očko se zalomením

Ketlovací očko se zalomením je základním prvkem šperkového drátování. Níže popsaným postupem ho můžete vytvořit pouze na volném drátu, na kterém lze udělat zpětné zalomení ihned po stočení očka.

použitý materiál

- silný drát

1. Nejprve stočte ketlovací očko bez zalomení (str. 16).
2. Nyní uvolněte stisk kleští, ale nechte je v právě vytvořeném očku.
3. Otočte kleštěmi zpět směrem k sobě o 270° do výchozí polohy.
4. Stiskněte kleště a otočte jimi směrem k sobě o 90°. Tím vytvoříte pod očkem zalomení.
5. Kleště z očka vytáhněte a špičkami čelistí kleští očko zavřete.

základní tvary

Ketlovací očko se zalomením nad korálkem

Toto očko jsem zde sice pojmenovala jako ketlovací očko se zalomením nad korálkem, ale používá se všude tam, kde není možné udělat zpětné zalomení ihned po stočení očka. To znamená, že je dělané nejen nad korálkem, ale například i nad hotovým přívěskem, nad obtáčeným drátem a tak dále.

použitý materiál

- silný drát

1. Nejprve přikloňte drát nad korálkem o 90° směrem k sobě.
2. Ohnutý drát zkraťte štípacími kleštěmi na potřebnou délku. Délka drátu se musí rovnat délce obvodu očka, které chcete stočit. V praxi to znamená, že musíte odhadnout délku drátu podle toho, jak velké očko chcete vytvořit. Velikost očka ovlivníte výběrem místa na kleštích, ve kterém budete drát stáčet. Čím blíže ke štíčkám čelistí kleští tím jsou očka menší.
3. Uchopte konec drátu do ketlovacích kleští na jeho úplném konci.
4. Otočte kleštěmi směrem od sebe tak, aby se uchopený konec drátu dostal zpět nad korálek.

Osmička

Osmičku můžete použít na mnoho způsobů při drátování šperku. Osmičkami můžete spojovat jednotlivé části šperku, z osmiček můžete dělat celé řetízky, na osmičky můžete zavěšovat přívěsky, můžete je použít jako část zapínání šperku atd.

použitý materiál

- silný drát

1. Nejprve stočte ketlovací očko bez zalomení (str. 16).
2. Druhý konec drátu zkratíte štípacími kleštěmi na potřebnou délku. Délku drátu odhadnete opět podle toho, jak velké očko chcete stočit.
3. Uchopte konec volného drátu do ketlovacích kleští tak, aby první stočené očko bylo směrem k vám.
4. Otočením kleští směrem od sebe stočte očko. V ideálním případě se oba konce drátu sejdou ve stejném místě.